

SLODENSKI LIST

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj!

Uredništvo: Kopitarjeva ul. 8. III
Telefon št. 3487, Interurban 3487
Rokopisi se ne vratajo

Posamezna št. 1 DIN, mesečno, ce se sprejema list v upravi, narocnina 4 DIN, na dom in po ročni dostavljen list 5 DIN. Celotna narocnina 50 DIN, pollicna 25 DIN, četrletna 13 DIN. Inserati po dogovoru

Uprava: Kopitarjeva ulica 8. III
Poštni ček. račun, Ljubljana 15.179
Telefon štev. 2349

Katastrofalen potres v južni Srbiji

**Veliko hiš porušenih - Ljudje pod ruševinami - Vojašto pomaga -
Nj. Vel. kralj v potresnem ozemlju**

Belgrad, 8. marca. I. Današnja > Pravda prinaša iz Skoplja podrobne vesti o katastrofalem potresu, ki je divjal na jugu naše države.

Snoči opolnoči je prebivalstvo vardarske banovine ponovno občutilo močan potres, ki je bil v nekaterih krajih prav posebno katastrofalen. Prvi močni sunek so občutili ob 9.55, pozneje pa se je sunek ponovil okoli polnoči. Prvi potresni sunek je trajal 8 sekund, drugi pa je bil nekoliko krajsi in z daljšimi valovi. Prebivalstvo je silno razburjeno in pričakuje nove sunke. Telefonska zveza z mnogimi kraji je prekinjena. Vendar pa se je v teku današnjega dne zopet vstopila. Najbolj je potres prizadel vas Vandalov, s katero še ni bila zopet vstopljena telefonska zveza, ter se radi tega ne ve o številu žrtev in o materiellni škodi. V vasi Mirčevu je na posledicah potresa smrtno ponesrečila ena ženska, 9 oseb je težje in nekoliko lažje ranjenih. Mnogo hiš je porušenih. Tudi v vasi Grčiu je zahteval potres več žrtev in se nahaja tam pod ruševinami hiše še 7 članska rodbina, ki je doslej še niso mogli potegniti izpod ruševin. Iz mnoga drugih vasi se prihajajo vesti o velikih materiellnih poškodbah, posebno na zidanih stav-

bah. Točno število žrtev ni znano. V Demirkapiji je plaz zasul železniško progo in je železniško osebje ter orožništvo moralo z eksplozivom očistiti danes progo, kar se jim je posrečilo do 10 dopoldne in so tako zopet omogočili železniški promet. V vasi Miletovo je poškodovana železniška postaja in zgradbe okoli nje. Železniške postaje so poškodovane tudi v Strumici, Mirovinu, Smokvici in drugih krajih. Železniški most pri Strumici je razrušen.

V prizadete kraje je takoj po nesreči prispeval bansk svetnik Peruničič Ban vardarske banovine Žika Lazić je danes ves dan dajal navodila okrajinom načelnikom in svojim organom za reševalno delo. Ker je danes začelo močno deževati, je priskočila na pomoč tudi vojaška oblast, ki je dala prizadetemu prebivalstvu na razpolago veliko število šotorov. V okolici Strumice je usahnil tamkajšnji termalni studenec.

Beograd, 8. marca. AA. Ko je zvedel Nj. Vel. kralj za katastrofalne posledice potresa v Vardarski dolini, je odpotoval v spremstvu s predsednikom ministrskega sveta generalom Petrom Živkovićem na lice mesta katastrofe. Pred odhodom je izdal naredbo, da naj se vsi vojaki iz oskodovanih

krajev takoj pustijo na dopust, da gredo v domače kraje.

Zagreb, 8. marca. Ž. Danes ponocib od 3 je tukajšnji observatorij zaznamoval zopet močan potres sunek, kateremu so sledili še trije slabši. Izgleda, da je epicenter in značaj potresa isti kakor opolnoči. Računa se, da je imel potres katastrofalne posledice.

Belgrad, 8. marca. AA. Seismografska postaja na Tašmajdanu poroča:

Ponoči ob 1.55.18 se je ponovil mnogo močnejši potres od snočnjega v isti daljavi 528 km južno-južno-vzhodno od Belgrada z istim epicentrom, ki ga je imel potres 7. t. m. ob 1.17.42. Maksimalno gibanje tal je bilo 1.57.18 in je znašalo 500 mikromov, dolžina valov je znašala 8 sekund. Potres je bil tako močan, da se izskočile na seismografih vse igle. K temu je pripomniti, da je ta veliki katastrofalni potres nadaljevanje seismičnega procesa, ki se je začel pred nekoliko čas med Strumico in Vardarjem na eni ter Mesto in Egejskim morjem na drugi strani. Sedanji potres je znak, da se je prenesel proces dalje proti zapadu. Pričakovati je nadaljnji potresov. V naši državi so oškodovani neki kraji v Vardarski dolini južno od Demirkapije.

„Kraljica Marija“ na prvi poti

Navdušen sprejem Nj. Vel. kraljice v Dubrovniku

Dubrovnik, 8. marca. AA. Največja ladja naše trgovske mornarice »Kraljica Marija« z Nj. Vel. kraljico, njenim spremstvom in ostalimi gosti, je krenila po modrem Jadranu proti močnemu južnemu vetrovemu domačo luku Dubrovnik. Spremljalo jo je mnogo edinic naše bojne mornarice, da počasti Nj. Vel. kraljico. Povsod na obali je bilo zbranega mnogo ljudstva, svirale so godbe in vihrale zastave. Nepošipno navdušenje je vladalo povsod. Povsod so se čule besede hvaležnosti N. Vel. kraljici, ki se ni ustrnila težkega in napornega pota h krstitti ladje »Kraljica Marija« in s tem pokazala, kako ceni našo mornarico. Dalmacija je razumela, kaj pomeni ta gesta ter potrdila z ovacijami ljubezen in hvaležnost visoki kumici. Povsod v Dalmaciji in na otokih vlaža nepopisno navdušenje in sreča. Nešteto ljudstvo je spremljalo do obzorja ladjo. Ob 12 se je pojavila »Kraljica Marija« pred Hvarom, pred zoro pa v Dubrovniku. Iz Dubrovnika ji je odpeljano nasproti več ladij, prva med njimi »Kumanovo«. Vsa posadka in potniki so prišli na krov ter s klaci in mahanjem z zastavami pozdravljali »Kraljico Marija«. Potniki »Kraljice Marije« so odgovarjali na isti način. To se je ponovilo, ko se je pojavila ladja »Stone«. V stari dubrovniški luki je bilo zbrano vse meščanstvo in kmetje iz okolice, da pozdravijo prihod »Kraljice Marije«. Svirale so godbe in naznajale veseli dogodek. Morje je bilo razburkanlo in ladja ni mogla v staro luko, kot je bilo določeno, temveč je pole ure križarila pred luko, nakar je odpila v gruško luko. V Dubrovniku je bilo vse na ulici. Vse mesto je bilo natrpano od množic, ki so že od ranega jutra prihajale v mesto. Pred staro luko so bili zbrani zostopniki oblasti in društva ter častna četa mornarjev in ogromno število ljudi; ko so pači, da bo brod pristal v gruški luki, so odšli v Gruž. Ko so dospeli tja, je vozila »Kraljica Marija« ravnino v luko. Mornariška godba je igrala državno himno, s starodavnih trdnjav pa so pokali topovi. Navdušenje je bilo velikansko. V luki je ladja naše mornarice »Zmaj« izkazala Nj. Vel. kraljici najvišjo čast. Mornarji ladje so bili postrojeni v vzornem redu. V pristanišču so bili zbrani predstavniki vojnih in civilnih oblasti, duhovščina, predstavniki društev in institucij, predvsem pa mornarji. Nj. Vel. kraljica je izstopila v spremstvu treh dvornih dam, ge. Švrljugeve, Srškičeve in Tavčarjeve. Prvi je pozdravil Nj. Vel. kraljico admirals Wickerhauser, nato pa je javil rapport komandančete mornarjev. Pristopil je nato ban Zetske banovine Uroš Krulj ter pozdravil Nj. Vel. kraljico z besedami:

Cast mi je izraziti Vašemu Veličanstvu dobrodošlico v imenu Zetske banovine ter največje zadovoljstvo, da je Vaše Veličanstvo posetilo Dubrovnik in Zetsko banovino. Želim Vašemu Veličanstvu srečno bivanje. Naj živi Vaše Veličanstvo!

Dobrodošlico je izrekel nato načelnik mesta Dubrovnik Micić s teme govorom:

Vaše Veličanstvo! Kot načelnik Dubrovnika sem srečen, da mi je bila dode-

ljena čast, da se v imenu mesta poklonim Vašemu Veličanstvu in izrazim veliko hvaljenost Dubrovnika, ki je ponosen, da sprejme v svojo luko ladjo, ki nosi najvišje ime. Dubrovnik, starodavno mesto, čigar mornarji so pod zaščito Sv. Vlaha od nekdaj ponosno vozili po Jadranu, je hvaljen, da je Vaše Veličanstvo s kumovanjem dalo z najvišjega mesta priznanje trgovski mornarici, ki predstavlja poleg vojne mornarice našo moč in silo. Naj Bog živi Nj. Vel. kraljico, naj Bog živi Nj. Vel. kralja, naj Bog živi visoki dom Karagjorgjević!

K načelniku Miciću je pristopila Nj. Vel. kraljica, mu dala roko ter rekla »hvala«. Množice naroda so prizadele Nj. Vel. kraljici burne manifestacije. Nj. Vel. kraljica je vstopila v dvorski avtomobil in se odpeljala s spremstvom do mesta, da si ogleda staro Dubrovnik. Peljala se je skozi Pile do starih mestnih vrat. Množice, zbrane na cestah in ulicah so bile tolike, da je avtomobil mogel le z največjo težavo voziti. Navdušenje je bilo velikansko. Nj. Vel. kraljica je nameravala kreneti preko Cudna in Plača nazaj v Gruž. Toda tu je bilo zbrano toliko ljudstva, da se je moral avtomobil obrniti in voziti nazaj po isti poti. Navdušenje v Dubrovniku je bilo tako veliko, da je izgledalo, da hoče Dubrovnik tekmovati pri sprejem Nj. Vel. kraljice z bratskim Splitom v dokazih ljubezni do Nj. Vel. kraljice v kraljevskega doma. Po ulicah so svirale godbe, pred občinsko hišo pa sta koncertirali vojaška in sokolska godba. Zvezč priredi »Filarmonija« koncert na čast Nj. Vel. kraljice.

Streljanje na grško-bolgarski meji

Atene, 8. marca. AA. Včeraj ob 6 popoldne je padlo več strelov med grškimi in bolgarskimi obmejnimi stražami v bližini Drame. Streljanje se je začelo, ko se hotela komitska četa prekoračila mejo. Ob 10 je streljanje prenehalo na zahtevo komandantov oba obmejnega straž. Komandanta sta odredila preiskavo.

Marib. Rapid v Gradcu

Mariborski Rapid je včeraj gostoval v Gradcu in odigral s tamkajšnjim GAK-om prijateljsko tekmo. Tekma se je odigrala na zelo slabem terenu. Rapidovci so počivljivo igrali, vendar so podlegli nasprotniku z rezultatom 2:5 (1:2) in to radi pomanjkanja zimskega treninga. Odlikovali so se najbolj pri Rapudu Barlovič, Bröckl in Scheiner. Potek: v 28. minutu doseže Rapid vodstvo, v 40. minutu izenači GAK in že v 44. minutu poveča na 2:1. Že takoj v 2. minutu drugega polčasa zviša GAK na 3:1, v 8. minutu na 4:1, v 18. minutu z enajstmetrovko na 5:1 in v 37. minutu izboljša Rapid na 5:2.

SK Maribor : Svoboda 9:2 (3:1)

Prva nogometna tekma v Mariboru se je vrnila včeraj, in sicer je bila to prijateljska trening-tekma med mariborskim prvakom in Svobodo. Vrnila se je na zasneženem igrišču Mariborom. Maribor je v splošnem dobro igral, vendar bi zaslužil se večjo razliko. Svobodaši so se sicer potrudili, vendar prvaku niso bili kos. Sodil je objektivno g. Vesnauer.

Skakalne tekme za „Slovenčeve“ darilo

**V ostri konkurenči zmaga Šramel
Velika udeležba domačih skakalcev**

Bohinj, 8. marca.

Danes so se vršile na bohinjski skakalni, ki jo je zgradil Hanssen, velike skakalne tekme za prehodno darilo, ki ga je poklonilo

uredništvo »Slovenec« za propagando smučarskih skokov. Današnja tekma je pokazala, da je »Slovenčev« darilo, čeprav se je zanj tekmovalo samo dvakrat v polni meri doseglo svoj namen. Prvo leto, ko so se tekme vršile, so starali komaj štirje tekmovalci, danes pa je nastopilo 16 tekmovalcev. Razmah, ki je dosežen v tej panogi smučanja, je naravnost ogromen. Da ni bilo konkurenčnih prireditve (Jesenice, Tržič), bi bila udeležba gotovo še enkrat večja.

Pa tudi na skakalnicah je bilo pri danagni tekmi opaziti velik napredek. Vsakdo je pokazal lep stil. Pozna se sola Norvežčan Guttermose. Ker je on privedel v zadnjem času v krajih, kjer imajo skakalnice, tečaje, je bilo vnaprej pričakovati ostre borbe. Ni se vedelo, ali bo zmagal Jakopič, Palme, Janša ali stari favorit Šramel.

V Bohinju je bilo danes izredno živahno. Vse je hitelo pod skakalnico, kjer se je zbral par sto gledalcev, ki so občudovali naše fante. Gotovo ni bilo nikomur žal, kajti prisostvovali so za mednarodnimi tekmani največji tovrstni prireditvi v državi. Le škoda, da radi novega snegu ni bila skakalnica tako urejena, kakor bi moralta biti. Sicer so se agilni Bohinjci potrudili, da pripravijo skakalnico, ker je pa sneg ne-prestano naletaval, je bilo to skoraj nemogoče. Najbolj je seveda sneg oviral tekmovalce. Radi tega je bilo tudi precej padcev. Celo favoriti so se moralni ukloniti vremenskim neprilikam. Tako sta Jakopič kakor tudi Janša že pri prvem skoku zgubila vsako nadvo na uspehl. Zlasti še Jakopič, ki si je zlomil celo smučko.

Rezultati tekmovanj so naslednji:

1. Šramel Bogomir (Sm. klub Ljubljana) 211.6 točk s skoki 32, 33 in 36 m. — 2. Palme (Sm. klub Ljubljana) 156.7 točk s skoki 29, 30 in 30 metrov, pri katerem je padel. — 3. Janša Joško (Ilirija) 154.4 točk s skoki 30 (padec), 29.5 in 29 metrov. — 4. Markež (Bohinj) 128.2 točk s skoki 17, 17.5 in 21 m. Vsi trije skoki so bili brez padca. — 5. Sodja Maka (Bohinj) 123.9 točk s skoki 25 in 27 m, pri tretjem skoku je padel. — 6. Novšak Albin (Bohinj) 107.7 točk s skoki 23.5, 17 in 23 m. — 7. Podlipnik Jože (Bohinj) 91.4 točk s skoki 24.5, 16 in 18 m. — 8. Predalič Stanislav (Skala) 91 točk s skoki 26, 26.5 in 27 m. — 9. Bervar Stane (Ljubljana) 88 točk s skoki 27, 27.5 in 28 m. — Izven konkurenčne je startal tudi Guttermose. Skočil je 37, 44 in 46 m. Pri zadnjem skoku je pritekel v sneg tako nesrečno, da je zlomil smučko.

Po končanih tekmacah se je vršila v hotelu »Markež« razglasitev rezultatov.

V Indiji izpuščajo politične jetnike

London, 8. marca. AA. Po sporazumu z Gandhim in indijskim podkraljem so bili v raznih indijskih mestih izpuščeni prvi politični jetniki. Sporazum je napravljen v vseh krogih indijskega prebivalstva zelo ugoden vtič. Prihodnji teden bodo izpuščeni na tisoče polišnih kaznjencev. Po poročili nekaterih listov odpotuje Gandhi kot načelnik indijske delegacije na konferenco v London, ki bo izdelala podrobnosti nove indijske zvezne ustave. Konferenco se sestane najbrž konec leta.

Prijateljstvo med Francijo in Italijo na zelo slabih nogah

Rim, 8. marca. s. Italijanska javnost je bila včeraj silno iznenadena po članku, ki je izšel v »Giornale d'Italia«, kateri izraža mnenje g. Mussolinija glede na zunanjopolitiko Italije. Pričel je namreč članek, v katerem v zelo razdraženem tonu napada francosko »Illustration«, o kateri je znano, da je v tako dobroj zvezah s francoskim generalnim štabom. Ta napad pomeni tem večje presenečenje za italijansko občinstvo, ker prihaja v momentu, ko je še vse silno navdušeno zaradi brodovnega sporazuma s Francijo in so se zlasti gospodarski krogi globoko oddahnili od more nove vojne grožnje, misleč, da je vseh konfliktov in nesporazumijen med Francijo in Italijo zdaj enkrat za vselej konec.

Napadeni članek francoske »Illustration« se bavi z armadami vseh držav sveta in je očividno napisan od merodajne strani. Najmočnejša vojaška sila sveta — za časa miru namreč — je Rusija, ki vzdržuje 1.812.000 mož. Sledi Anglija, ki vzdržuje, vključivši Indijo, izključujoč pa dominij ne, 780.000 mož, od katerih je 332.000 v Evropi. Na tretjem mestu je Italija, čije armo a šteje v mirnem času 763.000 mož, vključivši fašistično milico. Francija, ki je šele na četrtem mestu, vzdržuje 583.000 mož, vključujoč orožništvo, finančno in gozdno stražo. Od teh mož pa je v Evropi samo 317.000. Na petem mestu

so združene države s 565.000 možmi in na šestem Nemčija s 285.000 možmi Reichswehra.

Iz tega sledi, pravilno »Illustration«, da položaj četrte velesile tako na kopnem kakor na morju, ki ga zdaj Francija dejansko vzvema, njej nikakor ne pristeja, kajti treba je pomisliti, da šteje prebivalstvo francoske države s kolonijami vred 103 milijone prebivalcev, dočim šteje notranja francoska trgovina 8 milijard prometa na leto, zunanjega trgovina pa celo 32 milijard frankov. Po pravici bi morala Francija kot največji kolonialni imperij za Anglijo biti vsaj na tretjem mestu.

Te konstatacije so fašistične režimske kroge zelo razburile. »Giornale d'Italia« se posebno razburja radi tega, ker Francija postavlja za podlagu vojne sile število vsega svojega prebivalstva s kolonijami vred, če da to ni upravičeno, ker kolonije brani v slučaju vojne in prvi vrsti evropska armada. Kam bi prišli, pravilno »Giornale d'Italia«, če bi na primer Anglija, čije imperij šteje pol milijarde ljudi, zahtevala temu številu primerno armado? Kalculacija francoskega lista, pravilno »Giornale d'Italia«, je zelo slabo znamenje za uspeh bodoče razorožitvene konference.

Hudo je zadela fašistični režim tudi konstatacija francoske revije, da vzdržuje Italija v mirnem času 763.000 mož, vključivši fašistično milico. Francija, ki je šele na četrtem mestu, vzdržuje 583.000 mož, vključujoč orožništvo, finančno in gozdno stražo. Od teh mož pa je Italija samo 317.000. Na petem mestu

najmočnejšo armado na evropskem kontinentu sploh. Dočim fašistični listi sicer na vse pretege povzdigajo fašistično milico in se ponosajo z njeno bojajočo pripravljenostjo in opremo, sedaj trdijo, da se fašistična milica ne sme štetiti med armado, ker da nikakor ne predstavlja stanje vojne sile, ampak je nekako rezervo. Iz polemike »Giornale d'Italia« proti »Illustration« izvemo tudi, da število fašistične milice znaša skoraj 400.000 mož, to je ravno toliko ali še več ko redna armada!

»Giornale d'Italia« sklepa svojo polemiko rekoč, da francoski list nima pač drugega namena, kakor da vzpodbuja Francijo, naj bi svojo bojno silo še povečala. »Mi nimamo nujesar reki k temu,« pravilno Italijanski list, »ampak samo zahtevamo, da naj se take želje izražajo odprtito in jasno, ne pa pod krinko neopravičenih računov.«

Italijanska javnost je nad tem člankom rimskega lista naravnost konsternirana in vidi v njem tako slabo znamenje za politične razgovore, ki bi se imeli po brodovnem sporazumu med Francijo in Italijo začeti, da se vsa sporna vprašanja med njima likvidirajo. Splošno prepričanje je, da bo tak sporazum tako težak, ako ne naravnost nemogoč, če bodo nazori o najvažnejšem vprašanju osam takoj različni.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 8. marca.

Med pomladne nedelje današnje nedelje pač nikakor ne moremo prijeti in tudi za mesec marec ni bila današnja nedelja prav nič primera, temveč kvečemu le za januar. Sneg, ki je pričel v petek zvečer naletavati, se je obdržal na tleh in še več, njemu se je pridružil še nov sneg, tako da je bila Ljubljana danes zopet enkrat bela Ljubljana v splošno razočaranje večine Ljubljjančanov, ki bi se že radi veselili zelenih travnikov pri popoldanskih izletih, in v splošno zadovoljstvo manjšine, to je zimskih sportnikov. Kdo je od teh imel kaj pod palcem, jo je že v soboto odrinil iz Ljubljane na Gorenjsko, da si poišče primerne terene za smučanje, drugi zimski sportniki pa so se moralni zadovoljiti danes z Ljubljano in bližnjo okolico.

Sneg pa danes za smučanje ni bil kaj prida. Ponoči je padala ledena sodra, zjutraj je celo precej deževalo, kar je povzročilo na tleh precej brozgo, zatem pa je zopet pričelo snižiti. Vendar pa so se zimski sportniki zadovoljili tudi s tem mokrim snegom in pridno smučali ves dan po okolici Ljubljane.

Drugo zanimanje Ljubljjančanov je bilo danes posvečeno pevskemu prazniku, o katerem poročamo na drugem mestu. Na policiji so danes zasiševali z konca Ivana in Kristino L. Zensko so namreč v soboto opoldne zasačili na Mestnem trgu, ko je ukradla neki ženski platneno ročno torbico, v kateri je bilo 134 Din denarja in nekaj drugih malenkosti. Njen mož, ki je bil že sedemkrat predkazovan, pa je oprezoval, da je mogla njegova žena lažje izvršiti tativno. Kljub tej opreznosti pa so ju le zasačili. Ukradeno torbico je policija že vrnila okradenki.

V Ljubljani sta se danes pripetili dve manjši nesreči. V Verovškovi ulici je s hišo št. 21 padel z balkona v prvem nadstropju osemletni dimnikarjev sinček Ladislav Rogelj. Deček je padel na cementna tla in obležal nezavesten. Dobil je prav resne poškodbe. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer se je k sreči popoldne zavedel in upaj zdravniki, da je že izven nevarnosti za življenje. — 22 letni Jože Kovačič, sluga v slastičarni Voltmann v Prešernovi ulici, last Petra Košaka, je davi sekal drva in se pri tem močno usekal v levo roko in si skoraj odsekal palec. Zdravi se zdaj v bolnišnici.

Z dežele so danes pripeljali danes še druga ponesrečenca. Na Jesenicah je 25 letni pripravnik finančne kontrole Stanko Avsec praznil pri službeni menjavi samokres in po pototi pustil v samokresu še eno kroglo. Ko je samokres napel, se je ta sprožil in krošila se mu je zarila v stegno. — Iz Krmelja je bil danes prepeljan 13 letni Anton Zeleznik. Tega je v soboto pri šolskem pouku njegov součenec udaril po levem očesu ter mu ga znatno poškodoval.

O sodobnem umetnostnem nazoru

Predavanje prof. F. Vodnika.

Ljubljana, 8. marca.

V seriji predavanj, ki jih letos prireja Slavistični klub DSFF, je danes dopoldne predaval v filharmonični dvorani profesor France Vodnik o »Sodobnem umetnostnem nazoru«. Njegova izvajanja o tem predmetu so ena varijanta splošno si sorodnih umetnostnih nazorov sodobne mlade slovenske generacije, ki odklanja dve ekstremsnosti v umetnosti: laruparlizem in utilitarizem.

Iz obširnega predavanja prof. Vodnika priobčujemo kratek izvleček:

»Sodobni človek teži iz materializma v duhovnost, iz zunanjosti v notranjost, iz individualizma v kolektivnost vse objemajočega duhovnega društva. Življenje je organizem, celota in nikdar nikoli ne more del nadomestiti celote življenja. Iz te celotne preusmerjenosti našega osnovnega odnosa do življenjskih dejstev se je porodil tudi naš novi sodobni umetnostni nazor, ki umetnosti daje svobodno avtonomno mesto, ki ji gre, je pa nikakor ne pobarvanjuje in je ne postavlja nad vse ostalo življenje.«

Danes, se zdi, smo med skrajnostmi našli trdnalna. Kakor vsak drug kulturni pojav, nam more tudi umetnost pomeniti samo eno premognih oblik življenja. Enačba življenje = umetnost, nam pomeni le zabludo, samovoljnost in nasilje, s katerim je obsčutni esteticizem, tako zvani svobodni umetnostni nazor, postavljal umetnost na absolutni piedestal, na mestu vsega ostalega življenja, umetništvo nad človečnost umetnika esteta kot suverenega nadčloveka onstran dobrega in pa zlega.

Naš čas je zaradi celotne življenjske preusmerjenosti na vseh poljih prinesel seboj tudi novo sintetično umetanje umetnosti in je njen, v laruparlizmu usihičeno strugo naravnal nazaj v široke in neizčrpne vrelce, ki se prelivajo iz dna življenja. Klic po novi človečnosti je bil v ospredju. Umetnik je tudi človek, najprej človek, potem šele umetnik — to spoznanje je bilo bojni krik ustvarjalcih. Umetnost mu ni mogla biti nič več samo literarna zadeva, marveč predvsem življenjskih in etičnih nujnosti.

Zvezanci umetnosti z življenjem nam najjasnejše izpričuje zgodovinski razvoj, ki nam govori, da je rast umetnosti šla vedno vzporedno in roko v roki z ostalim življenjem, narodnim, etičnim, socialnim, religioznim, in da so se vse njene evolucijske stopnje in vse njene stilne izprenembne vrstile le v soglasju s premembami vsega ostalega duhovnega življenja.

Vendar pa umetniški organizem raste in se formira po zakonih umetnosti, ne po zakonih, recimo etosa, religije ali socialnosti.«

Mraz, sneg, poplave in viharji

Pariz, 8. marca. s. Po Franciji divja hudo neurje. V pariškem departementu reka Sena vedno bolj narašča. Danes je doseglj njeni visina 5 in pol metra pod mostom Austerlitz. Naraščanje vode počaja od kopnjena snega. Oblasti so ukrenile vse potrebno, da se izpraznijo hiše ob reki, ki so v nevarnosti. Nekatera pariška predmestja so že poplavljena. Istotako naraščata reki Oise in Marne. Vojaštvo pomaga izpraznjevati hiše. Veliko škodo pričakujejo v departementu Aube. V Bordeauxu je Garonna preplavila ladjevadnico. Istotako naraščajo Rône, Marna in Menš, ki so poplavile departemente Nimes in Chalon. V gorah hudo sneži.

Gibraltar, 8. februar. s. Tu divja hudo jugovzhodni vihar. Jaha »Corsaire« miljardera Pierponta Morgana, na kateri se nahaja tudi kenterbiški nadškof, je moral zaradi viharja pristati v Gibraltar.

Berlin, 8. februar. s. V zadnjih 24 urah je mraz dosegel stopinjo, ki je nenavadna v mesecu marca. Na baltiški obali je namreč dosegel 21 stopinj pod ničlo, dočim je znašal v Berlinu 10 stopinj, to je tako nizka temperatura, kakor je še ni bilo letos.

London, 8. februar. s. Po vsej Veliki Britaniji vlada hudo mraz. Reka Temza je narasla tako

visoko, kakor ni dozdaj še nikoli od leta 1922-dalje. Ob južni obali Anglike pa razsajajo strašni viharji. Valovi morja so tako visoki, kakor jih ljudje ne pomnijo že pol stoletja. V Duchurthu, je vihar ki je imel hitrost 70 milij na uro, dvignil na obali ves pesek, ki je naravnost pokril mesto. Paroplov, po Rokavskem prelivu je zelo težavna. V grofijah York in Durham je zapadel sneg 1.20 m visoko. Snežni zmeti so zasuli cele cede ovac.

Sofija, 8. marca. s. Mraz je po vsej Bolgariji dosegel letos svoj višek. V Sofiji so zaznamovali včeraj 17 stopinj pod ničlo, danes pa 12. Sneg je povprečno en meter visok. Vlaki po vsej Bolgariji prihajajo z velikimi zamudami.

Port Louis, 8. marca. s. Otok Mauritius v Indijskem oceanu je obiskal strahovit ciklon, ki je imel hitrost 150 km na uro. Razdejal je vse količaj nesolidne stavbe v mestu. Ljudje so bili tri dni brez kruha in mleka, ker so bile vse ceste od morja poplavljene in zvezle z deželo prekinjene. Valovi so v luki odnesli vse blago, ki je bilo načoljeno ob obrežju. Ker je meteorološki observatorij napovedal ciklon že dan naprej, so mogli prebivalci zapustiti hiše in se podati v varnejše kraje, tako da ciklon ni zahteval nobenih človeških žrtev.

Sovjeti so užaljeni

Moskva, 8. marca. j. Rdeča Moskva narekuje v zadnjem času svojim listom ostre proteste na naslov Amerike in Anglije, ker je užaljena nad njuno kampanjo proti prisilnemu delu v Rusiji. Amerika je, kakor znamo, predala, naj se pošlje v Rusijo posebna komisija, ki bo položaj na licu mesta preiskala.

Vladni organ »Izvestija« piše pod naslovom »Kampačja gnušnega vmešavanja«: »Trdolovijski gospodarji kapitalisti trdijo, da obstoji v Rusiji »suženjsko« delo. Vprašamo spoštovane lorde, ki so ognjevitji branitelji pravega suženjskega dela v svojih kolonijah, kako more človek, ki se ni izgubil zdravega razuma, govoriti o suženjsku dela v deželi, v kateri vlada delavstvo.«

Nemir vodilnih moskovskih krovov v zvezi z vprašanjem prisilnega dela, je popolnoma razumljiv. Čeprav se direktno ne more smatrati

prisilnega dela v Rusiji za suženjsvo v pravem pomenu besede, vendar usvarjajo razne odredbe glede omejevanja delavške svobode v Rusiji precej cudno ozračje, če ga gledamo z zapadno-evropskega in ameriškega stališča. Delavstvo je v Rusiji vezano ne samo na svojo stroko, ampak tudi na podjetje. Od delavstva se često izsiljujejo obveznosti, da bo do konca petletnega načrta ostalo v enem in istem podjetju in to tudi v slučaju, če mu pogoji dela ne odgovarjajo. V ilustracijo tega nam služi odlok, ki ga je tudi izdala Osrednja zveza pojavljajočih se delavcev, namreč, da so šeferji traktorjev vezani na en in isti stroj za ves čas poljskih del. Pa tudi v drugih strokah opažamo slične odloke. Zato je popolnoma razumljivo licemersvo rdeče Moskve, ki se trenutno izraža v ogorčenih izbruhih časopisja proti Angliji in Ameriki.

Milijonar v zapori

Pariz, 8. marca. kk. Berlinski milijonar Story, ki je lastnik več hiš, pa ni hotel plačevati davkov, temveč je zbežal v Pariz in hotel na borzi še več zasluziti, je doživel v Parizu, da so ga začilile za tri meseca, ker je imel ponarejene potne liste. Poleg tega pa ga češka se vabilo berlinskih davčnih oblasti, ki zahtevajo, da pariški oblasti izročijo možkarje po prestani kazni nemškim oblastem. Vrednost hiš, ki jim ima Story v Berlinu, se ceni na 8 milijonov mark. Ker pa ni plačeval davkov in dajal napravne davčne napovedi, so ga obsolidili na okoli 4 milijone globe. Story ni plačal, marveč je rajši pustil hiše in zbežal. Preskrbel si je štiri ponarejene osobne listine in tri napačne potne liste, vzel nekoliko denarja in prišel čez Kehl in Strasbourg v Pariz. Nastanil se je v elegantnem hotelu in začel spekulirati na borzi a la bourse. Nekoliko časa je šlo dobro. Naenkrat pa sta se javila v hotelu dva tajna policijska, ki sta povpraševala po berlinskem gostu. Story-ju ni bilo všeč, da bi ga prijeli pariški policijski, ko je uheber berlinskem. Zaprl se je v kopalnicu in zopet zbežal po stranskih stopnicah. Pa so ga pariški policijski le vješli in včeraj je dobil na sodišču za nagrado tri mesece zapora, ker potni listi niso bili v redu. Nemške davčne oblasti nočijo pustiti Story-ja pri miru, temveč zahtevajo, da ga francoske oblasti po prestani kazni izročijo njim. Pred sodiščem v Parizu ga je zagovarjal odličen pariški odvetnik, ki ima sedaj nalogu, da dopove francoskim oblastem, da so davčni prestopki smatrati za politične prestopke, tako da izročitev nemškim oblastem ni dopustna.

Aretacija trgovcev z belim blagom. Iz Subotice poročajo, da je tamkajšnja policija aretirala 27 oseb, ki so se bavile z zvodništvo. Med njimi je tudi precej žensk. Več aretiranov je policija kar sama takoj kaznovala. ostale pa bo izročila sodišču.

Volitve v zdrav. zbornico

Ljubljana, 8. marca.

Danes se je vršil redni občni zbor zdravniške zbornice. Zborovanje se je vršilo v dvorani OZUD in se ga je udeležilo okoli 120 zdravnikov. Zborovanje je vodil predsednik dr. Mavričij Rus, ki je podal daljše poročilo. Med važnimi sklepi, spre

Občni zbor Hubadove pevske župe

Ljubljana, 8. marca.

Slovenski pevski zbori, združeni v Hubadovi pevski župi, so imeli danes dopoldne svoj občni zbor, ki se je vršil ob 10 v prostorih Glasbene Matice v Vegovi ulici.

Na zborovanju je bilo zastopanih 20 pevskih društev, po približno 100 zastopnikih. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik župe dr. S v i g e l j, ki je pozdravil vse prisotne. Prečitana je bila nato udanostna brzjavka slovenskih pevecov Nj. Vel. kralju, dalje pozdravni brzjavki prosvetnemu ministru in osrednjem Zvezzi pevskih društev v Belgradu. Vse brzjavke so bile sprejetе z navdušenjem.

Izčrpano je poročalo o delovanju župe tajnik g. G r ē a r. Župa šteje sedaj 24 včlanjenih pevskih zborov. Tajnik je poročal o številnih skupnih nastopih, ki jih je priredila župa, kakor n. pr.: ob osemdesetletnici knezoškofa dr. A. B. Jegliča, na časnikarskem koncertu dne 1. decembra itd., da je pri neštetnih sprejemih raznih pevskih društev in korporacij od drugod, n. pr. pri sprejemu angleških pevcev.

Blagajniško poročilo je podal g. H a d n i k. Stanje blagajne je v redu, čeprav ni bogekaj povoljno za župo.

Lepo poročilo je podal g. Zorko P r e l o v e c. Poročal je o raznih organizacijskih zadevah, predvsem o avtorskem pravu, ki znatno bremenjuje neče zbole in precej ovira njihovo delo. Dalje je g. Prelovec poročal o vežbi zborov. Njegova izvajanja v tem oziru so bila zelo zanimiva. Nepovoljno pa je stanje strokovnega glasila »Zbor«. Število naročnikov žal pada ter je padlo od 554 na 156 naročnikov. Govornik je priporočal pevskim društvom in zborom naj se malo bolj pobrigajo za svoje strokovno glasilo.

Predsednik dr. Š v i g e l j je nato sporočil, da je osrednja Zveza pevskih društev v Belgradu imenovala večje število zaslužnih slovenskih pevcev za svoje častne člane. Teh je 74. Za častne člane so bili imenovani ali zato, ker so že nad 20 let vneti pevci in člani svojih društev ali pa zaradi drugih zaslug. To sporočilo so prisotni sprejeli z navdušenjem. Predsednik župe je izročil predsednikom posameznih pevskih društev belgrajske diplome za častne člane. Diplome bodo društva izročila n. v. častnim članom pri posebnih slavnostih.

Odbornik g. Pečenko je v svojem govoru nato odločno grajal preobremenitev in zapostavljanje pevskih društev. Pevska društva so preobremenjena tako po avtorskem pravu, po državnih in občinskih takškah, ki pogoljnje že same okoli 70% vseh dohodkov koncertov. Povrh tega pa so pevskia društva zapostavljena še za skoro vsemi drugimi društvi. Še celo športna društva dosežejo olajšave pri takšah, pri znižanju voznin in drugod. Že osrednja Zveza pevskih društev v Belgradu je odločno nastopila proti temu zapostavljanju, potrebljeno pa je, da se ta odločnost še stopnjuje, dokler ne dosežejo pevska društva vsaj tiste olajšave, ki jih druga društva že uživajo.

V debatu so posegli delegati posameznih društev, ki so predložili razne težave, s katerimi se pevska društva bore, predvsem težave zaradi avtorskega prava.

Iz o. uspehi občni zbor je ob 1 zaključil predsednik dr. Švigelj, ki je apeliral na pevce, naj se še tesneje združijo v skupni organizaciji.

V kraljestvu zdravja in židane volje

Ljubljana, 8. marca.

Priznati je treba Krščanski ženski zvezi, da se prav pridno trudi v skrbi za mladino in da večkrat s primerno akcijo ali s prireditvijo opozori javnost na svoje delo. Lani je ta organizacija organizirala počitniško otroško kolonijo na Homcu in najbrže bo letos tudi organizirala podobno kolonijo. Za take stvari pa je potrebna propaganda in kje je mogoče najti lepo propagando, kakor s primerno prireditvijo.

Krščanska ženska zveza je imela pravo idejo, da se je za primo igrico obrnila na resničnega pesnika, na znanega mladinskega pisatelja Mirka Kunčiča. Ta je imel seveda težko nalogo, zakaj igrica je morala biti: otroška, poetična in — propagandna. Način, kako je Kunčič to nalogo rešil, je vzoren in bi služil lahko za vzgled vsem ne-kletim »pisateljem« in zlasti »pisateljicam«, ki take propagandne stvari, bodisi patriotske, bodisi higijenske, bodisi altruistično-propagandne obdelajo brez vsakega zanosa in še celo brez vsakega humorja. Ta pa je v vsaki otroški stvari potreben. Poetičnega zanosa in lepota, preprosto-nainvega humorja ima Kunčič dovolj. Zamerim mu le to, da je »propagando« razumel skoraj preveč dobesedno in je propagiral poleg zdravja in židane volje še mimogrede svojo lastno popularnost med otroci. Zdi pa se mi, da otroci tega drugega niso niti opazili, niti občutili, temveč le kdo med starejšimi. Za otroke Kunčič zna pisati!

V dobrini režiji in pri skrbni naštudiranosti bi ti Kunčičevi prizori gotovo zelo lepo uspeli. Kljub pomanjkanju režije pa so otroci le rešili svojo nalogo in z njo tudi ves večer. Govorili, rajali, deklamirali in peli so, da so bili mali gledalci kar navdušeni. Posebno prizor fantičkov z redčimi lički in pa korajščica mala predstavljalka princeze Židane volje sta ugajala vsem, še celo starejšimi.

Dvorana je bila razprodana, čeprav so bili nekateri prodani sedeži pri predstavi prazni. Ako bi se predstava vršila popoldne in ne zvečer, bi

Praznik slovenske pesmi

Lepo uspeli koncert Hubadove župe v Unionu

Ljubljana, 8. marca.

Današnji koncert pevskih zborov Hubadove župe po vsej pravici lahko smatramo za važen mejnik v zgodovini slovenske pesmi in slovenskih pevskih zborov. Koncert sam se je pretvoril v spontano navdušenje mnogobrojnega občinstva, ki je do zadnjega kotička napolnil prostorno unionsko dvorano in s tem pokazalo, da zna ceniti požrlivovalno delo pionirjev slovenske vokalne glasbe.

Točno ob 8 je stopil na oder Glasbeno društvo iz Hrastnika, ki je izvajalo Adamičev ženski zbor z orkestrom »Poj, petelin« in pa mešana zborna: dr. Schwabovo »Se enac« in efektno D. Jenkovo »Vračarac«. Zbor, ki ga vodi g. C a n d e r Davorin, se odlikuje zlasti po vzorni disciplini. Moški zbor Citalnice v Šiški je nato pod vodstvom g. Janko Novaka odpel Zablačanovo »Pesem lastovki« in Zirovnikovo »Iz vsega sreca«. Zbor ima sicer dobre moči, vendar mu manjka še tehnične uglašenosti. »Slavec« je nato pod g. Pre-melčem podal Dobroničev »Tužno reža« in Adamičev »Zabučale gore«. »Slavec« je od zadnjega nastopa po številu pevcev precej nazadoval. Pot takirko g. A v s e n a k a je nato nastopila »Zvezda« iz Most pri Ljubljani, ki je odpela krasno Maroltovo »V kletor bi rada šlaš in Mirkovo »Dobro jutro«. Ugodno pa nas je presenetil trboveljski »Zvon«, ki je brez dvoma naš najboljši podeželski zbor. Podal je Pavčič-Mollov moški zbor »Mlada pesem« in Adamičev mešan zbor »Barčica« je plavalac. Zbor, ki ga odlikujejo zlasti zvočni tenorji, vodi g. Oskar Moll. Pevska društvo »Domžale« je odpel pod g. M a v r i ē m Mokranjčev II. rukovet, ki se nam je zdel nekoliko pretežek za številno tako žibek zbor, in Adamičev »Vipavsko«. Nato je stopil burno pozdravljen na oder šolski nadzornik iz Litije, g. D e b e l j a k, ki je prečital imena slovenskih pevcev-veteranov, katere je ob tej priliki uprava Hubadove župe odlikovala z zvezno diplomo. Spregovoril je

še nekaj besedi o težavah, s katerimi se je moral boriti slovenska pesem in končal svoj govor z željo, naj bi ti slovenski pevci, ki so se danes zbrali na tem lepem prazniku, ponessli slovensko pesem v širini sveta. Nato je g. Prelovec opravičil »Glasbeno Matice«, ki bo radi velike utrujenosti svojih pevcev radi vaj za bližnjo Sattnerjevo proslavo nastopila samo z eno pesmijo. Tako nato je stopil na oder burno pozdravljen pevski zbor »Glasbene Matice« pod g. P o l i ē c e m, ki je dovršeno podal Solcer-Slavenskega »Voda zvira iz kamena«.

Po odmoru je nastopilo Krakovo-Trnovo pod g. prof. G r o b m i n g o m in odpel Adamičev »Završki fantje« ter Ipačev »Oblakci«. Stevilčno način Celjsko pevsko društvo je nato pod vodstvom g. S e g u l e Peča izvajalo dr. Schwabovo »Zvonovi«, Adamičev »Molitev pastirčkov« in efektno Lajovčeve »Kroparje«. Ljubljanska »Sava« je pod g. G r u m o m zapela Jerebovo »O krešu in lepo Rašanovo«. Predohri Božec. Silno je užgal »Ljubljanski Zvon«, ki je pod vodstvom g. Preloveca izvajal težko Gotovčev »Barbari mi smo« in Pušev »Venček dolenjskih napitnic«. Zlasti slednji je bil deležen ogromnega aplavza. »Cankar« iz Ljubljane je podal monotono Adamičev »Nageljni dečki« in Bičnikijev »Jesen stiže«. Kot zadnja je nastopila »Ljubljana«, ki je pod vodstvom dr. D o l i n a r j a izvajala melodijozen Dolinarjev »III. venček narodnih pesmi«. »Ljubljana« si je tudi to pot s priljubljenim dr. Dolinarjevim venčkom na mah osvojila občinstvo.

S tem je bil program tega izredno uspelega koncerta zaključen. Pokazal nam je ta koncert predvsem eno, kar je pri petju najvišje: disciplino vseh zborov brez izjeme. To nam je porok, da smemo od teh zborov v hodočnosti pričakovati še več. Hubadovi župi pa moramo bili hvaližni, da nam je pre-skrela tako odličen glasbeni užitek!

Aristide Briand

Sin revnih staršev, ki so imeli v Nantesu v smrdljivi ulici za borzo mal vinotoč. Mornarji in ženske dvomljive življence so ga poselile in tvorijo okvir za mlada leta državnika, čigar ime je postal legendarno širom zemeljske oble. Ko je dovršil pravo, se je vdinjal komunistom. Pred davnim, danuvim časom ga ni bilo shoda, na katerem ne bi bil Briand napolil in klical razdejanje na solobno družbo. Pozneje se je pridružil Jean Jarušcu, velikemu tribunu, ter se je v njegovih žoli izbrusil in oglazil za kariero, ki se mu je odpirla. Od takrat ni več bral nobene knjige, kakor je sam v zbornici priznal in ni pogledal nobenega časopisa. »Jaz samo premišljujem, v naravo glede ali pa v mimoheče vode, kadar levim rihe. Tam črpam svoje misli, tam dozorevajo moji načrti.« Pred 30 leti je bil najsiščnejši pomočni svobodomisne skupine, ki je izvedla kulturni boj. Takrat je spustil v svet kraljatko, katere mu ne bodo nikdar pozabil, da bo »ugasnil tudi zvezde na nebnu, če bi se mu zdele preveč kraljikalne.« To ga pa prav nič ni oviral, da je bil najstrastnejši zagovornik obnovitve diplomatskih zvez s Svetom stolico l. 1924. Iz najbolj levičarskih kotov se je torej privila ta jugulja v francoško politično življence ter se tam utaborila kot v zakletem gradu za dolgo dobo 40 let. Tam je našla pravi idealni teren za svoje udejstvovanje. S čudovito gibčnostjo se je zvila med mramornatimi stebri zborničnih hodnikov, iskala potov med nasprotajočimi si meniji, sedaj enega ljubezničnega objeta, sedaj se zapeljivo zvila okrog ene skupine, drugič zopet skupnika proti drugi, danes se plazila po najmenjih kotih parlamenta, drugi dan pa se prišla vsa lepa zopet gret na žareče sonce javne slave.

Obdarovan z govorškim talentom, kot jih naše stoletje počna le malo, duhovit v dobitkih, blesteč v odgovorih, bliskovit v spoznavanju položaja in v izkorisčevanju vsake ugodne prilike, neutralnije vztrajen, uspavajoč kot zanjubljeni trubadur, ki se po potrebi ponuja do otroške sentimentalnosti ali pa se razvname v bobnenje orkana ali pa v siskajoči živilj biča, ki tepe zrak. 23 let dominira njegova pohabljena postava iz vzbodenim hrbotom francoski državni zbor, 18krat je bil minister, 9krat predsednik vlade, samo enkrat je bil strmoglavljen, a samo tako, da so si opozicionalne stranke prepovedale biti navzoče, ko je govoril in so prišle samo glasovati ob koncu. Tako so se ga bale, tako silna je njegova govorška moč. Poincareji, Tardieuji podirajo nasprotnika na tla s plazovi dejstev, Briand ga uspava s svojo besedo in mu odvzame vsako odporno voljo.

Zadnji je bil zopet čudovit, ko je branil svojo politiko. Povedal ni nič novega. Stare melodije, a vedno lepe, kadar jih svira on. Nekoč ga je Franklin-Bouillon, živahan, nervozan, ves plamen in strela. Klasičen nasprotnik, hudoben kot ris in strupen. Slikovit boj. Zbornica mu je spočetka prikimovala, plosknila tu in tam, aplavdirala v skupinah, naposled pa ob besedi Francija vstala vse elektrizirana in mu v nepopisnem navdušenju ploskala. Ob tej besedi se vedno stisnejo srca in kri zavre po žilah. »Viva la France!« Briand, Aristide Briand pa je sedel ves čas mirno, napol skrit v svojo grbo, kakor v zasedi, da naenkrat stegne svoje

bilo pri igriči gotovo še mnogo več otrok, kakor snošči. Med gledalci je bilo tudi lepo število pedagogov in znanih prijateljev mladine. Drugače pa pripovedam prireditljicam takih prireditv z vodoča malo več skrbnosti pri režiji in izvedbi.

Nato se vrši glasovanje. 515 glasov za Brianda, 13 proti. To je Briand v parlamentu.

Družba „ILIRIJA“ Premog
Dunajska cesta št. 46 Drva
Telefon: 2820 Koks

Mariborska nedelja

Maribor, 8. marca.

Zgoraj pri Mariborski koči so bile včeraj volitve. Važne in pomembne volitve: »mice Pohorje«. Spodaj pa je začivel Maribor v »Jadranski noči«. Uvodoma je objela unionsko dvorano ubranost zvokov V. Parmove koračnice Jadrske straže. Vilharjevega Mornarja je pel z baritonsko zvočnostjo svojega glasu F. Neralič ter žel viharen aplavz: »Vratovatko V. Skrbinšček za umetniško prednaranje deklamacije. Spored narodnih popevk, ki jim je dal dirigent prof. Mirk sočne glasbene interpretacije, je zaključilo krepko izvajano »Morje Adrijansko«. Noči na Jadranu so prisostvovali poleg malodane polnoštivalno zbrane mariborske elite odičniki z okrožnim inspektorjem dr. Schubachom, mestnim polvelikim generalom D. Pavlovičem ter mestnim županom dr. Juvanom na čelu.

Mariborski Čehi so danes popoldne na slovesen način proslavili v Narodnem domu 81 letnico predsednika češkoslovaške republike T. Masaryka.

Pri Orlu so zborovali motociklisti. Klub šteje 111 članov. Dohodkov je bilo v preteklem letu 41.207.55 Din, izdatkov pa 50.452.10 Din. V novi odbor so izvoljeni: trgovec Antončič, predsednik: I. Pelikan, podpredsednik: R. Jurjavčič, tajnik in blažajnik: E. Fašing, načelnik sportne komisije ter šest odbornikov.

Smrtna kosa. V Praprotnikovi ulici 191 je umrla v evetu mladostni Albina Verdnik, učenka meščanske šole, stara 14 let. Umrla je na posledicah hripe. Pogreb bo v torek ob 15 iz kapelje na mestnem pokopališču v Pobrežju. — V starosti 50 let je umrl ugledni posestnik in gostilničar g. Alojzij Račič, lastnik Gambrinove restavracije. Pogreb bo v torek ob 16 iz mrtvačnice na mestnem pokopališču v Pobrežju. Blagima rajkima časten spomin, težko pričaditem rodbinam naše najglobljajo sožalje.

V splošno bolnišnico so prepeljali kuharico Terezijo Steler. Padla je v stanovanju na Državni cesti 2 tako neštečno na parketu, da si je pri padcu strla levo roko v zapestju.

V policjski mahlji je stal; na obzoru so se pojavil zopet žepari. Žrtev je postala prodajalka sadja Marija Orner na Glavnem trgu, ki ji je na neznan način sklopela v žepu 150 dinarjev. Posestnici Rozi Avguštin na podoben način pa 200 dinarjev. Zanimivo je nadalje, da se v znamenih hiši v Klinčavnici ulici 2 zbira vedno več kandidatov ženskega spola. Včeraj so preselili tjakaj kar troje »nadežnih« kandidatk.

Umetnostna razstava Toneta Kralja

Po mnogih letih se je odločil Tone Kralj prediti v Ljubljani razstavo svojih del; pa se topot njegova razstava ni za širšo javnost, marveč prirejena nekako za ljubitelje, kajti razstavil je v privatnem stanovanju (naslov pove trafiška Sever v Selenburgovi ulici). Vstopnine ne pobira in razstavljeni dela niso na prodaj. Namen slikarja je bil na neki način povedati, da je in še živi, da ustvarja in celo da si miru ne da pri delu.

V dveh sobah visi nekaj velikih platén in ris. Portret očeta, znan iz reprodukcije v »Domu in svetu«, portret žene, — še nikt reproduciran. Sv. Anton Padovanski, ki pridiga ribam, velika podoba Zadnje večerje (last Dravske banovice), Križani, Sv. Mihail, K

Bogataši nekdaj in sedaj

V vseh dobach in v vseh deželah so živeli in še žive na svetu ljudje, ki so si nahrali neprecenljiva bogastva.

Eden najbogatejših faraonov, Ramzes III., ki je vladal 3000 let pred Kristusom, je bil lastnik imetja, cenjenega na 400.000 talentov, kar bi bilo v našem denarju 26 milijard dinarjev. Ce pa primerjam vrednost denarja v onih časih s kupljeno vrednostjo denarja v naših časih, bomo prišli do zaključka, da je bila vrednost tega denarja še mnogo večja. V onem času je bilo n. pr. teleso 85 dinarjev. Večna tajna pa bo ostala, kako si je mogel egipotski faraon nahrati tako ogromno premoženje, saj je vladal samo nad 7 milijoni podanikov.

Kakor poroča Herodot, je bilo tudi imetje znanega lidjškega kralja Kreza vprav bajeslovno. Krez je nekoč poslal proročišču v Delfih, da je sestajal iz 117 zlatih rogov po 400 funtov in zlatega slona, ki je tehtal 800 funtov. Ti darovi predstavljajo po današnji valuti vrednost nad eno miliardo dinarjev. Neki sorodnik tega lidjškega bajeslovnega bogataša je postal perzijskemu kralju Kserku denarni dar v vrednosti 25 milijonov dollarjev in je pri tem označil to še kot malenkost.

Kralj Salomon je imel letne dohodek v vrednosti 18 do 20 milijonov dollarjev, torej nekako tudi kolikor zaslubi na leto znani američki miliarder Rockefeller. Imamo pa v starem veku še dosti bogatih mož, kakor Sardanapal, Lukul (Lukulove pojedine), Neron in pa egipotska kraljica Kleopatra.

Nemogoče pa je ugotoviti pravo vrednost premoženja največjih sodobnih bogatašev. Rockefeljerja in avtomobilskoga kralja Forda. Leta 1916 je nastala v Coloradu stavka 26.000 rudarjev, ker jih Rockefeljer ni hotel povisiti plače. Se danes ti rudarji ne obratujejo. Predstavljajo pa ti rudarji vrednost do 100.000.000 dollarjev, ker so najbogatejši rudniki cele ameriške celine. Teren teh rudnikov, okrog 89.000 ha, služi danes za pašnike in kljub temu vrže letno 78.000 dollarjev.

V Oklahomi posebuje Rockefeller 161.000 akrov obširno ozemlje, ki ga ima v zakupu za 99 let. Za to ozemlje plača indijanskemu poglavaru plemena Sioux po 25 centov za aker. Po dosedanjih vrtanjih pa sodijo, da je to najbogatejše petrološko polje, ki se trenutno še ne izkoristi. — Rockefeller ima taka in slična imetja tudi v Luisiani, Texasu in Oklahomi in še drugod. Že l. 1919 je prišlo v pregor, da človek skoraj ne more napraviti koraka, da ne bi moral plačati Rockefellera davka. Ako kakšni ameriški restavratorji naročiš jajca, imej zavest, da ima Rockefeller od tega koristi, ker je on formalno monopoliziral trgovino z jajci v vseh državah severne Amerike. Sicer ne neposredno, ampak vse dela z njegovim kapitalom. Razen tega je staro Rockefellera udeležen pri 800 restavratorjih s 95 odstotki. Te restavratorje vodijo sicer drugi ljudje in tudi davek se odmerja na njihovo ime, toda v stvari je to Rockefellera last in tudi čisti dobitek gre v njegovo dobro. Ne samo v severni Ameriki, tudi v južni Ameriki ima Rockefeller bajeslovne površine zemlje, iz katere črpa petrolej. Tudi na Kitajskem in v Sibiriji bomo naleteli na dimnike trenutno sicer nezaposlenih tovarn, ki se last Rockefellera. Čeprav se trenutno v njih ne dela, vendar so pripravljene, da vsak trenutek začne z delom, ker so stroji v njih že montirani.

Zelo težko je ludi oceniti imetje avtomobilskoga kralja Forda. Ford posebuje okrog 2 milijona ha zemlje v področju reke Amaconke, na katerem goji rastlino, iz katere se proizvaja gumi. Kdor pozna Forda, ta ve, da ima on v svojem delu odrejen cilj, od katerega nikoli ne odstopi.

Eno pa je čisto gotovo. Vse dosedanje ocene imetja teh dveh mož so bile prenizke. Ne ve se, kdo izmed teh mož je bogatejši, ali Rockefeljer, ki je pred 70 leti po clevelandskih ulicah prodajal otrokom sladkor, ali Ford, ki ima vedno vse polnovih idej. Račnajo, da ima Rockefeller premoženja najmanj za 8 do 10 miliard dollarjev.

4000 let stara prehranjevalna umetnost

Povprečen Kitajec porabi prav malo denarnih sredstev za prehrano. To dejstvo ni niti legenda, niti znamenje revščine, nego enostavna ugotovitev gospodarskega uspeha, na katerega je Kitajska lahko ponosna. Kratka izkušnja zapadnih dežel glede prehrane se nam zdri smešno brezpomembna, če jo primerjamo s 4000 let starim izkustvom Orienta, ki je prehranjeval ogromne mnogo ljudi. V Vzhodni Aziji imamo opraviti s 400 milijonskim narodom, ki je svojo prehrano vedno na novo tako uspešno prikrojeval raznim činilnicam okolice in tudi rasi odgovarjajoče, da je trenutno dosegel zopet status quo.

Večina Kitajev uživa to, kar sami pridejajo. Vsak košček zemlje, ki je na razpolago, je popolnoma izrabljena. Cilj vsakega gospodinjstva obstoji v tem, da se košček zemlje tako intenzivno izrabiti, da ima družina dovolj živeža za pol leta, oziroma do naslednje žetve.

Srednje plasti Kitajev se hranijo z žitom, in sicer v severni tretjini dežele v glavnem s pšenico, v obliki pšeničnega kruha, v južnih dveh tretjinah pa z rižem. Trditev, ki jo mnogokrat čujemo, da se Kitajci hranijo samo z rižem, odgovarja torej le dvetretjinski resnici. Poleg teh dveh prehranjevalnih sredstev igra veliko vlogo tudi neke vrste bob, takozvanji soja. Zanimivo je, da Kitajci že tisoče let sade vedno eno in isto vrsto tega boba, ki vsebuje precejšnji odstotek proteina in tudi tolšče. Ta bob je edina rastlinska hrana, ki nadomešča Kitajcu uživanje linske mesa. Kitajski kmet namereč mesa zelo malo uživa.

Da se Kitajci poslušujejo rastlinske hrane mesto mesne, se da razlagati tudi iz gospodarskih faktorjev. Žival, ki žre rastlinsko hrano, nič drugega kakor mehanizem, ki energijo, nahajajočo se v tej hrani, spremeni ali v toploto ali v gibanje ali pa v druge namene

prehrane, n. pr. v meso, ki pa se zopet uporabi kot hrana; skratka, živalsko telo opravlja v tem slučaju samo pretvorjevalno funkcijo. Vendar se pa pri tej pretvoritvi rastlinske živeža v mleko in meso preeči tudi izgubi. Kitajska je to uvidela in na ta način spoznala, da je žito najbolj ekonomična človeška hrana.

Preprost kmet ve, da bo imel več od enega oralnega zemlje, če bo zasadil oreške in iz njih pridobil olje, kakor pa če bi na isti površini pasel kravo in iz njenega mleka izdeloval smetano in maslo, ki je prav za pravle druga oblika olja. To preprosto dejstvo so zapadne dežele spoznale šele sedaj, dočim ga pozna Kitajska že tisočletja.

Zgoraj smo omenili, da uživajo Kitajci zelo malo mesa. Zanimivo pa je, da uživajo samo svinjsko meso. Šele pred kratkim je prišla moderna gospodarska znanost do presestnikevga dejstva, ki ga je podkrepila z eksperimenti. Pašnik, ki meri približno eno jutro, izkazuje na en funt govedine skoro dva funta svinjine. Kjer se torej na Kitajskem uživa meso, je to prav gotovo svinjsko.

Slepo eksperimentiranje je Kitajcem tudi pokazalo pomen vitaminov, oziroma pomen hrane, ki vsebuje vitaminine. Kitajci uživajo silno mnogo zelenjave, kakor špinato in zelje, pa tudi sadje. Mi Evropeji pa, ki smo šele pred kratkim odkrili vitaminine, nadlegujemo naše hišne gospodinjine, naj nam kuhajo čim več zelenjave, in to pogosto brez uspeha. Sedaj vemo, da sta proteini, ki se nahajata v pšenici in rižu, nepopolna. Kitajska pa že dolga stoletja izpopolnjuje pomankljivost teh dveh vitaminov z moko iz zgoraj omenjenega boba.

Iz gornjih podatkov vidimo, da so nas gledate ekonomične prehrane Kitajci daleko nadkrilili.

Novosti!

Tribuna dvočolov. Sache... motorjem no... sebo... mimo... prestavilo in spojilo. 19. K. S. Vozil 30 do 40 km na uro in porabi 2 litri goriva na 100 km. Dobi se tudi sam motorček, kateri se lahko na nadvoz močno vloži in montira. Cena prav nizka, cene franko. TRIBUNA F. H. L. tovarna dvokolesa in otroški vozički. Ljubljana, Karlovska cesta štev. 4.

Inserirajte v „Slov. listu“!

Modroce

zgornje, iz močnega blaga
240 Din
Mreže, otomane, divane,
fotelje, kupite načinje
pri Ignaciju Narobe, Ljubljana, Gospodavrska cesta
41, pri Šlevu.

za
je treb prenogr
ruha diva
ali koka
kliče te 2056
oz. naravni s
Wolfovi i pi
Dom. Šebin

NEDELJSKI

SLOVENEC

na 16 velikih straneh in se s
prilogi slik na 8 straneh v
bakrotisku. — Najboljše nedeljsko čitivo. — Stane za
eno četrtekje samo 30 Din

Naslov:
»SLOVENEC«,
Ljubljana,
Jugoslav. tiskarna

Špecerijsko in kolonialno blago, umetna gnojila, cement itd. itd.

dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Edini slovenski zavod brez finančnega kapitala je Uzajemna zavarovalnica v Ljubljani,

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarikovi cesti.

Sprejema v zavarovanje:

- Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe.
- vse premično blago, mobilije, zvonove in enako;
- Zvonove in steklo proti razpotki in prelomu.

3. Sprejema v življenskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dobre, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV:

D. D. V LJUBLJANI (Miklošičeva 10)

TELEFON ŠTEV.:
2057, 2470, 2979

Vloge nad
Din 500.000.000.-

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik, Kapital in rezerva nad
Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split. Din 16.000.000.—

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvočrtnimi zavodi na vseh tržiščih v
tujemstvu in inozemstvu

Dvajset tisoč milij pod morjem

spisal

JULES VERNE

39

Bil je sveti večer in mi smo zelo pogrešali praznovanja in razpoloženja, ki je med zemljani ta dan v navadi. Kapitana nismo bili že celih osem dni videli, ko je 27. decembra zjutraj nenadoma stopil v veliki salon in začel z menoj govoriti, kakor da bi me bil šele pred petimi minutami zapustil. Jaz sem stal pred planiglobom, da ugotovim kurz »Nautilus«. Kapitan je stopil k meni, položil prst na neko točko na karti in dejal: »Wanikoro!« Bilo je to ime ostrova, na koga obali so se bile potopile ladje Lapérousa. Jaz sem postal ves pozoren.

»Nautilus« plove na Wanikoro?« sem vprašal.

»Da, gospod profesor, je odgovoril kapitan.

»In mi bomo lahko posetili sloviti ostrov, ob katerem sta se razbili ladji »Bussole« in »Astrolabius«?«

»Zakaj ne, gospod profesor, če želite?«

»Kdaj bomo tam?«

»Smo že.«

Hitel sem na platformo in sem željno motril obzore. Na severovzhodu sta se dvigala dva vulkanska otoka različne velikosti, obdana od koralastega obroča, raztezačočega se kakih 40 milij. Bili smo dospeli pred otok Wanikoro, ki mu je bil dal Dumont-d'Urville ime »Ile de la Recherche«, in smo se nahajali naravnost pred vhodom v malo luko Wanou na 16°4' južne širine in 164°32' vzhodne dolžine. Zemlja je bila ob obali do gorskih vrhov sredi otoka pokrita od gozda; najvišja gora je Kapogo, ki je visoka 472 klapfer.

Potem, ko je »Nautilus« pasiral po nevarni ožini pas koralnih čeri, smo se nahajali sredi pljuskota valov; globina morja je znašala 34 klapfer. Pod zeleno senco dreves sem opazil ducat divjakov, ki so bili nad prihodom naše ladje kajpada sila začuden. Morda so imeli dolgi črnkasti trup, ki je komaj molel iz vode, za morsko pošast. Zdajci me vpraša kapitan Nemo, kaj vem o brodolomu Lapérousa.

»To, kar vsak ve o tem žalostnem dogodku,« sem odgovoril.

»Mogoče mi lahko poveste, kaj ljudje o tem vedo ali misijo, da vedo?« me je kapitan zlahko ironijo vnovič vprašal.

»Zakaj ne?« sem rekel in začel pripovedovati, kaj o tej stvari piše Dumont-d'Urville.

Leta 1785. je Ludovik XVI. odposlal Lapérousa in njegovega ladijskega poročnika de Langle-a na objadranje sveta. Odjadrala sta na korvetah »Bussole« in »Astrolabius«, se pa nista vrnila. Leta 1911. je francoska vlada, ki je bila po pravici v skrbih zaradi usode obeh korvet, opremila dve trojamborski trgovski ladji, »Recherche« in »Espérance«, ki sta 28. septembra pod vodstvom Bruin d'Entrecasteaux odpluli iz Bresta. Kapitan je krmil proti Admiratilitetni otokom, kjer se je bil Lapérouse po nekaterih glasovih ponesrečil. Toda kje? Toda kjer je tukaj ni našel. Peljal se je mimo Wanikora, ne da bi pristal. Vobče je njegova poizvedovalna pot bila zelo nesrečna; izgubil je veliko moštva in končno še sam umrl.

Sledi Lapérousove je našel šele angleški kapitan Dillon, prava morska korenina, ki je bil v Tihem oceanu kakor doma. 15. maja 1824 je njegova ladja »Saint Patrik« vozila tik ob obali otoka Tikopia, ki spada k skupini Novih Hebridov. Tam je nek indski matroz, ki je priplul k ladji v domačinskem čolniču, prodal Dillonu srebrni ročaj meča, na katerem so bile vrezane neke začetne črte. Matroz je povedal, da je pred šestimi leti, ko je slučajno bival na otoku Wanikoro, tamkaj videl dva Evropca, ki sta se bila rešila ob priliki nekega brodoloma pred davnimi leti. Dillon je takoj uganil, da gre za brodolom Lapérousovih ladij. Vendar ni mogel pluti do Wanikova, ker so mu prečili vetrovi in valovi. Moral se je vrnil v Kalkuto, kjer je pregovoril Azijsko družbo in Vzhodnoindško kompanijo, da sta mu opremili ladjo, ki ji je dal ime »Recherche«, s katero je s francoskim opolnomočencem na krovu odjadril 23. januarja 1827 iskat ostankov Lanérousovih ladij. »Recherche« je dospela 7. julija 1827 v pristan Wanou (kjer je zdaj plul naš »Nautilus«).

Tu je Dillon zbral mnogoštevilne ostanke brodoloma, sidra, nekaj topov, osemnajstfuntno kroglio, astronomskie instrumente, kup lesa in razne dele ograje, kakor tudi bronasti ladijski zvon z letnico 1785. Jasno je bilo, da so to bili ostanki »Bussole« in »Astrolabiusa«. Dillon je ostal v pristanišču do meseca oktobra, potem se je vrnil mimo Novega Zelanda v Kalkuto, kjer je dospel 7. aprila 182